

Asia: VN/22303/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 b §:n muuttamisesta

Esitutkintaa ja syyteharkintaa koskevat muutosehdotukset

1. Asianomistajan yksityisoikeudellisen vaatimuksen selvittäminen

Ehdotus on kannatettava. Asianomistajille varataan tilaisuus esittää vaatimuksensa myös käräjäoikeuden toimesta, mikäli he ovat ilmoittaneet esitutkinnassa vaativansa korvauksia eikä syyttäjä niitä aja. Esitutinnan pitittäminen vaatimusten selvittämiseksi on sen vuoksi varsin tarpeetonta

2. Rikosilmoituksen kirjaaminen

-

3. Esitutinnan toimittamatta jättäminen ja lopettaminen

-

4. Ilmoitus epäillyn oikeuksista ja kuulusteltavalle tehtävät ilmoitukset

-

5. Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän yhteistyövelvollisuus sekä loppulausuntomenettely

Ehdotus on syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen välisen yhteistyön lisäämisestä kannatettava. Yhteistyö on omiaan parantamaan esitutkinnan laatua ja kohdentumista oikeudenkäynnin kannalta keskeisiin seikkoihin. Toteutuessaan ehdotus todennäköisesti vähentäisi myöhempää lisätutkinnan tarvetta, mikä nopeuttaisi syyteharkintaa ja oikeuskäsittelyä.

Ehdotuksen toteuttaminen yhteistyövelvollisuudesta edellyttää kuitenkin syyttäjäresurssien lisäämistä merkittävässä määrin nykyisestään. Syyttäjille on mahdotonta asettaa lisätehtäviä ilman, että se näkyy muussa toiminnassa. Ilman syyttäjien käytettävissä olevien henkilöresurssien lisäystä

ehdotus toteutuessaan todennäköisesti pitkittäisi entisestään rikosasioiden käsittelyä tuomioistuimissa.

6. Perusteluvollisuuden keventäminen

-

7. Yleistiedoksianto erityisen laajoissa rikosasioissa

Ehdotus on kannatettava. Tiedoksiannot erittäin laajoissa rikosasioissa on käytännössä mahdotonta muuten toteuttaa jo yhteystietojen puuttumisen vuoksi. Tiedoksiantotapa tulee samoista syistä mahdollistaa myös asiaa tuomioistuimessa käsiteltäessä.

8. Tiedottaminen esitutkinnassa

-

Rikosasioiden tuomioistuinkäsittelyä koskevat muutosehdotukset

1. Tiedoksiantosäätely

Puhelintiedoksiannon laajentaminen ehdotuksessa kuvatulla tavalla on kannatettavaa. Puhelintiedoksiannon laajentamista yleisesti rikosasioihin tulee jatkossa selvittää, koska samassa asiaryhmässä tulisi olla mahdollisuus käyttää samanlaista tiedoksiantotapaa kaikissa asioissa inhimillisten virheiden välttämiseksi. Tiedoksiantotavan rajoittaminen vain osaan rikosjutuista voi vähentää muutoksen merkitystä, koska tiedoksiantotavan laillisuuden varmistamiseksi osa tiedoksiannoista jäisi edelleen suoritettavaksi perinteiseen tapaan. Nykyään useimmilla henkilöillä on käytettävissään väline asiakirjojen sähköistä vastaanottamista varten, jolloin asiakirjat on mahdollista lähettää asiakkaalle jo tiedoksiannon yhteydessä. Lisäarvo siitä, että tiedoksianto toimitetaan kasvotusten asiakkaan läsnä ollessa, on vähäinen. Tiedoksiantotavan laajentaminen on myös omiaan lisäämään haastemiesten työturvallisuutta, kun asiakkaan luokse ei ole tarpeen mennä. Tiedoksiantotapojen laajentaminen puhelintiedoksiantoihin kaikissa rikosasioissa tehostaisi tiedoksiantotoimintaa merkittäväällä tavalla vähentämällä matka-aikaa ja -kuluja erityisesti, kun etäisyydet ovat pitkiä.

Puhelintiedoksiannon mahdollisuus todennäköisesti jossain määrin myös vähentäisi tiedoksiannon epäonnistumisesta johtuvia pääkäsittelyjen peruuntumisia, koska haastemiehen välttely vaikeutuisi.

2. Kirjallinen menettely

Ehdotus on kokonaisuudessaan kannatettava. Asian käsittelijällä tulee kuitenkin säilyttää harkintavalta sen suhteen, onko asian siirtäminen pääkäsittelyyn joissain tapauksissa tarpeen, vaikka edellytykset asian käsittelyyn kirjallisessa menettelyssä täyttyvätkin.

3. Poissaolokäsittely

Ehdotus on erittäin kannatettava. Poissaolokäsittelyn laajempi käyttömahdollisuus voi lyhentää merkittäväällä tavalla asioiden käsittelyaikoja käräjäoikeudessa. Toteutuessaan se myös poistaisi oikeudenkäyntiä pakoilevien ja passiivisten henkilöiden mahdollisuuden estää poissaolollaan asian

käsittely tuomioistuimessa. Poissaolokäsittelyjen laajempi käyttömahdollisuus nopeuttaisi yleisesti asioiden käsittelyä käräjäoikeudessa, kun useilta käsittely-yrityksiltä samassa asiassa vältyttäisiin.

Ehdotusten vaikutukset ja muut huomiot

1. Onko teillä lisättävää tai huomioita vaikutustenarviointiin?

-

2. Onko teillä huomioita ehdotusten toimeenpanosta tai lakien voimaantulosta?

-

3. Onko teillä muita huomioita luonnoksesta hallituksen esitykseksi?

-

Kurtti Anne
Lapin käräjäoikeus - Lapin käräjäoikeus